

והאלים

לע"נ יעקב זאב בן צבי

פרשת ויחי
תשפ"ד

יושב

לא לברך כמו חמור

הזועק לכל מי שמעיין קצת בפרשה הרי ראינו שלא ברך לא את ראובן ולא את שמעון ולא את לוי, ואיך יכול הכתוב לומר שברך אותם בכוונה לכל השבטים, כאשר רבע מן הבנים ננזפו ולא בורכו?

מדויק האור החיים "אשר כברכתו" פירוש הראוי לו כפי בחינת נשמתו וכפי מעשיו, כי יש לך לדעת הנפשות כל אחת יש לה בחינת המעלה, יש שמעלתה כהונה, ויש מלכות, ויש כתר תורה, ויש גבורה, ויש עושר, ויש הצלחה, ונתכוון יעקב בנבואה לברך כל אחד כפי ברכתו הראוי לה, המלך במלכות והכהן בכהונה וכן על זה הדרך, ולא הפך המסילות. ידע יעקב מה היא מעלתו של כל אחד מבניו, ומה היא הדרך שתוביל אותו להגשמת יעדו. ידע יעקב שלא תצמח כל תועלת מלברך את יששכר במלוכה, כי כוחותיו הם בלימוד התורה הקדושה, וכן יהודה לא חלקו בכהונה ואם יברך אותם כך רק יזיק להם שמייעד להם תפקידים שלא הולמים את יכולותיהם.

כך גם יגיד הכתוב כי דבורו הקשה לראובן, שמעון ולוי היא ברכתם, והוא אמרו אשר דבר וגו' ויברך וגו' ומה שאמר לראובן דברי קנטור, שם צוה את הברכה וגו' וגם שמעון ולוי ברכם במה שאמר ארור אפם זו היא ברכתם, שקלל לתגבורת המקלקל ומריע, גם מה שחלקם והפיצם הוא להשגת תכלית האושר גם כן. כי הצדיקים צופים ומביטים על העתיד, ולטעם זה השתדל יעקב לקנות הבכורה מעשו, לבל יהיה לו חלק בעבודה

לעתיד לבוא, והגם שנתנה העבודה ללוים שקולים הם ויבואו שניהם לעבוד עבודת הקודש, כי מעלין בקודש ולא מורידין.

הברכות של יעקב לא נועדו לשמח את הבנים ולחמם את ליבם רגע לפני הפרידה הקשה, אלא נועדו לכוון את דרכם, להראות את הכיוון בו כל אחד אמור ללכת, ולפי דרך זו לברכו ולהדריכו, ומה שאמר הכתוב "ברך אותם" בלשון רבים, כי בנוסף לכך שברכת כל אחד ואחד תועיל לעצמו, תועיל היא גם לכל אחיו, כמו כשיברך למלך שידו בעורף אויביו, מגיע מזה הטוב לכל אחיו שיהיו מוגנים תחת מלכותו, וכן כשירבה מעלת אחד ושפעו והדרגתו, לכל אחיו יגיעו גם כן מקצת דבר, לזה אמר איש כברכתו ברך אותם.

לכל אדם הכוחות המיוחדים שניתנו לו, לכל אחד ייעוד משלו בעולם ותפקיד שעליו למלא. כך לכל אחד מהשבטים התכונות המיוחדות והתפקיד המיוחד לאותו השבט, ידע יעקב אבינו את הנצרך לבניו על מנת למלא את ייעודם בעולם ובירכם בדיוק לשם מטרה זו, כל אחד כפי מה שנצרך לו. נראה גם אנחנו לחפש ולדעת את ייעודנו בעולם, לבקש מבורא עולם שיתן לנו כל מה שאנו צריכים כדי למלא את חובותינו וייעודנו בעולם בצורה הטובה ביותר – בהתאם לכוחות המיוחדים לנו.

הבדיחה מספרת על דוב שהסתובב רעב ביער ובאין אוכל עלה בראשו רעיון להציע את עצמו לתפקיד דוב בגן החיות. פנה הדוב להנהלת גן החיות, קיים פגישה עם המנהל והציע את מועמדותו.

המנהל שמע והשיב: "מצטער, אין לי צורך בדוב. אך יש לי הצעה אחרת בשבילך: אולי תסכים לשמש בתפקיד קוף? פשוט לפני שבועיים מת הקוף ועדיין אין לנו קוף אחר! נו, מה אתה אומר על ההצעה? אתה תקבל הדרכה צמודה עד שתדע להיות ממש כמו קוף מבטן ומלידה".

וכך היה. הדוב למד לטפס על עצים ולחיות ממש כמו קוף אמיתי, הכל זרם והוא ממש הרגיש איך הוא נכנס לתפקיד. הקושי היה רק בחלק של האוכל, כי כל יום אחרי יום עבודה מפרך, שעות של פעילות וטיפוס על עצים, הכניס לו המטפל כמה בננות עם קצת בוטנים, כמות שהספיקה לו בקושי למנה ראשונה.

החליט הדוב לצאת לטיול בגן החיות ולראות אולי יש הצעת עבודה אטרקטיבית יותר. כשהגיע לכלוב שעליו הדובים, נכנס לכלוב ופתח בשיחה עם השוהה בתוכו, תוך כדי שיחה הוא שם לב שבצד הכלוב מונחות כמויות גדולות של אוכל, כמי שממתינות רק לדב שיבוא ויחסל אותן בתאבון רב. הוא הרגיש איך הרוק עולה לפיו, ופנה אל הדייר: "תגיד לי למה אתה לא אוכל?"

השיב לו הלה: "אספר לך את האמת. אני בעצם קוף, לפני שנה המצב ביער היה ממש קשה, ולא היה מה לאכול. החלטתי להציע את עצמי להיות קוף בגן חיות,

אך בפגישה הסביר לי המנהל שאין לו צורך בקופים, והוא מחפש באופן דחוף דוב, החיים פה טובים אבל נותנים לי אוכל בכמויות שמקבל דוב, ואני פשוט לא מסוגל לאכול כאלה כמויות." אמר לו הדב "בוא נלך למנהל ונסביר לו שבמקום שאני אהיה דוב-קוף ואתה תהיה קוף-דוב, כל אחד יעשה את התפקיד שלו והכל יסתדר."

הם ניגשו למנהל עם ההצעה, אך הוא בשלו: "כל אחד קיבל תפקיד, אין החלפות!". "כבוד המנהל" אמר הדוב-קוף. "אבקש את סליחתך, אבל אתה מדבר ממש כמו חמור." ענה המנהל "אני באמת חמור, בעקבות קשיים כלכליים, חיפשתי עבודה בגן החיות, אמרו לי מההנהלה שאין צורך בחמור אבל... מחפשים מנהל..."

הפרשה שלנו היא הפרידה מספר בראשית, הפרידה מסיפורי האבות הקדושים והתחלת גלות מצרים, וכאן מתארת לנו התורה את פרידתו של יעקב משנים עשר בניו, שנים עשר השבטים הקדושים ובברכות שמברך הוא כל אחד מהם. לא נאריך בכל הברכות המוזכרות, אך בסופן מובא הפסוק "ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אותם" ואומר האור החיים דבר